

“КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД” ДЛЯ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКА МРІЯ ЧИ РЕАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ?”

Леся Яворська,

IV курс, юридичний факультет.

Науковий керівник – Ославський М.І.,

кандидат юридичних наук, доцент.

Функціонування України і її прогресивний розвиток як незалежної європейської держави можливий лише шляхом її інтеграції у міжнародне співтовариство. 17.07.1997 р. Верховна Рада України прийняла Закон України про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини і додаткових протоколів до неї. Один з наріжних каменів в Конвенції, точніше, практики її застосування, – принцип вичерпання всіх національних засобів захисту свого права як умови застосування захисних механізмів Конвенції. Але розуміння поняття “вичерпання національних засобів захисту” потребує ще чіткого формулювання у національному законодавстві правових можливостей, гарантій та процедур захисту прав людини. Якщо національне законодавство має хвибу з цього погляду, фахівці Європейського суду радять додати до заяви вибірку з національного законодавства, щоб підтвердити, що місцева система права не передбачає інших, крім використаних, засобів захисту свого права. Для України ратифікація Європейської Конвенції про права людини 1950 року ще не означає, що *de facto* права людини відтепер відповідатимуть *de jure* проголошеним правам і свободам. Одним з важливих результатів ратифікації цього документа є, з одного боку, встановлення міжнародного контролю над національними судовими органами щодо спірних питань з прав і свобод людини, а з іншого забезпечення кожному в Україні можливості звертатися за захистом своїх прав і свобод до Європейського суду з прав людини у разі їх порушення і неможливості захистити їх відповідно до українського законодавства. Таким чином створена юридична передумова реалізації ч. 4 ст. 55 Конституції України. Через недотримання вимог щодо змісту, форми і строків велика кількість звернень українських громадян до Європейського не були прийняті до провадження [2, с.46]. Як повідомила міністр юстиції України С.Станик, на 2.03. 2000 р. в Європейському суді вже знаходилося 1110 справ українських громадян, 254 з яких вже розглядаються. На 2.03.2000 р. отримано вже біля 3000 позовів до України від її громадян. У виробництві знаходилося 10 справ [3]. Але, по інших, отриманих мною даних позовів є набагато більше. Особливо у справах виїзду. Існують певні перешкоди на шляху реалізації Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Серед них можна виділити такі: відсутність реальних орієнтирів, далекосяжних цілей на шляху розроблення правової парадигми

національної юридичної науки; наявність суперечностей та проблем успадкованої від СРСР правової системи; суспільна позиція антиісторизму; відсутність чіткого механізму взаємодії громадянина і держави. Варто сказати і про прогрішності в самій Конвенції. Вона не закріплює права на вільний доступ до державної служби. Держави, які підписали Конвенцію, навмисно не включили такого права. Про це неоднозначно свідчить історія підготовки Протоколів № 4 і 7. Зокрема, початкові проекти протоколу № 7 включали положення, схоже на п.2 ст. 21 Загальної декларації і ст. 25 Міжнародного пакту, але згодом його було виключено [1, с.234-235]. Тому це не випадкова прогалина в європейських правових актах. Таке історичне тло чітко показує, що договірні держави не бажали брати на себе зобов'язання визнати в Конвенції або в Протоколах до неї право вступати на державну службу. Ч.2 Ст.23 Конвенції говорить про те, що судді, повноваження яких мають сплинути по закінченні першого трирічного періоду, визначаються генеральним секретаріатом Ради Європи за жеребом одразу ж після їх обрання. Невже в такому важливому міжнародному документі механізмом визначення повноваження судді може бути жеребкування?

Ми ще не усвідомлюємо, яку гігантську роботу потрібно провести, щоб узгодити наше чинне законодавство статтями Конвенції. А поки що Конвенція для України залишається європейською мрією, а не реальним захистом прав людини.

1. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. англ. – К.: “АртЕк”, 1997. – 624с.
2. Європейська конвенція з прав і основних свобод людини в українському законодавстві // Віче. – 1998. – № 10. – С. 43-47.
3. Лемешенко Я. – ДИНАУ. Київ, 2 марта 2000 г. – Сеть Интернет.
4. Harris D.J., O’Boyle M, Warolfrick C. Law of the European Convention on Human Rights. Butterworths. London, Dublin, Edinburgh, 1995.